

Program wychowawczy
Szkoły Podstawowej
im. Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego
w Woli Makowskiej

ROK SZKOLNY 2016/2017

Program powstał w oparciu o obowiązujące akty prawne i wewnętrzne dokumenty szkoły. Podstawę prawną Szkolnego Programu Wychowawczego stanowią następujące dokumenty:

- *Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U 1997 nr 78, poz. 483 ze zm.);*
- *Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U 2015. poz. 2156 ze zm.);*
- *Ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U 2006 nr 97, poz. 674 ze zm.);*
- *Powszechną Deklarację Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 r.;*
- *Konwencję o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.;*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze zm. (Dz. U z dnia 30 sierpnia 2012r. Poz. 977);*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii;*

PREAMBUŁA

Program wychowawczy powstał w oparciu o wizję i misję szkoły, które zostały opracowane przez zespół nauczycieli po uprzednim zdiagnozowaniu potrzeb uczniów i nauczycieli oraz oczekiwań rodziców. Przedstawia w sposób całościowy treści i działania o charakterze wychowawczym podejmowane w szkole i jest realizowany przez wszystkich nauczycieli.

Diagnoza środowiska wychowawczego szkoły

Szkoła Podstawowa im. Księdza Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Woli Makowskiej liczy 6 oddziałów oraz oddział przedszkolny, do których uczęszcza razem 74 uczniów. Sytuacja materialna większości rodzin znajduje się na średnim poziomie, część uczniów objęta jest opieką GOPS-u. Rodzice większości uczniów pracują zawodowo. W szkole znajduje się grupa dzieci, która korzysta ze świetlicy szkolnej. Rodzice oczekują od szkoły zajęć wspierających ucznia oraz zajęć rozwijających ucznia, bowiem ważny dla nich problem stanowi pomoc uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz uczniom zdolnym. Społeczność lokalna oczekuje od szkoły zapewnienia uczniom bezpiecznych warunków edukacyjnych i wychowawczych oraz promowania zdrowego stylu życia.

Wartości wybrane przez społeczność szkolną

Zadaniem programu wychowawczego szkoły jest kształtowanie odpowiedzialnej osobowości ucznia w oparciu o:

- empatię wobec drugiego człowieka;
- dojrzałe i sprawne funkcjonowanie we współczesnym świecie;
- wykorzystywanie wiadomości i umiejętności w rozwiązywaniu problemów;
- samodzielność;
- dbanie o zdrowie swoje i innych.

Jesteśmy szkołą życzliwą dla uczniów

Kształcimy i wychowujemy uczniów odpowiedzialnych za siebie i innych członków społeczności szkolnej. Pragniemy wyposażyć ich w taką wiedzę, umiejętności i kompetencje, aby w przyszłości stali się świadomymi, kreatywnymi i wrażliwymi członkami społeczności, w której funkcjonują. Chcemy, aby jak najlepiej wykorzystywali własny potencjał intelektualny i potrafili dostosowywać się do zmieniających się realiów współczesnego świata i cywilizacji, ucząc się przez całe życie. Zwracamy szczególną uwagę na rozwój fizyczny, psychiczny i duchowy naszych uczniów. Propagujemy zdrowy styl życia wśród uczniów i ich rodziców.

Nasza szkoła jest nowoczesną, przyjazną, innowacyjną placówką przygotowującą uczniów do kontynuowania nauki na kolejnym etapie edukacyjnym. Program wychowawczy ukierunkowany jest na ucznia, jego potrzeby, umożliwiając mu wszechstronny rozwój. Uczniowie naszej szkoły wyrosną na ludzi mających poczucie własnej wartości i odpowiedzialności za własne zachowanie. Wykorzystujemy najnowsze zdobycze techniki informacyjnej i informatycznej, stosujemy nowoczesne metody nauczania i wychowania, aby uczeń mógł rozwijać swoje zainteresowania, umiejętności, zdolności i pasje. Nasi uczniowie będą świadomi nierozzerwalnego współistnienia ze środowiskiem przyrodniczym, świadomi własnego pochodzenia, dumni z bycia Polakami i członkami swojej „małej ojczyzny” z poszanowaniem kultury i tradycji. Szczególnie zadbamy o ich rozwój fizyczny, psychiczny i duchowy, aby w przyszłości propagowali zdrowy styl życia.

Zadania wychowawcze

1. **Kształtowanie potencjału intelektualnego** - dążenie do prawdy, znajomość własnych wartości, poszukiwanie i rozwój zainteresowań, ciekawość poznawcza, kreatywność.
2. **Rozwijanie uczuć i emocji** - kształtowanie wrażliwości emocjonalnej, świadome dokonywanie wyborów, rozwój kultury osobistej i kultury słowa, tolerancja i poszanowanie dla różnych religii, kultur i tradycji.
3. **Komunikacja społeczna** - formy komunikacji, poszanowanie dla drugiego człowieka, akceptacja praw drugiego człowieka, asertywność, utrwalanie bezpiecznych zachowań, kształtowanie dyscypliny, umiejętność pracy w zespole, inicjowanie własnej aktywności, kształtowanie inicjatywności i przedsiębiorczości, poszanowanie dorobku własnego narodu i lokalnej społeczności, aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym klasy, szkoły, środowiska, rozwijanie samodyscypliny.
4. **Kształtowanie systemu wartości** - obiektywna ocena własnego zachowania, przestrzeganie norm społeczno-moralnych, tworzenie hierarchii wartości, kształtowanie własnej odpowiedzialności, wypracowywanie twórczych postaw, kształtowanie wrażliwości na walory estetyczne i wartości moralne.
5. **Dojrzałość fizyczna** - dbanie o własne ciało, profilaktyka zdrowia fizycznego i psychicznego, kształtowanie prawidłowych postaw wobec przyrody, umiejętność radzenia sobie z problemami, dojrzałość społeczna.

Zadania do realizacji

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA

Zadania do realizacji	Cele i realizacja	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1. Rozwijanie zainteresowań uczniów	<ul style="list-style-type: none"> • diagnoza, poznanie i rozwijanie uzdolnień uczniów: lekcje z wychowawcą • zajęcia rozwijające uzdolnienia, zainteresowania i pasje uczniów: koła przedmiotowe, artystyczne, sportowe • promowanie osiągnięć uczniów: udział w konkursach przedmiotowych, artystycznych, sportowych, eksponowanie prac uczniów w gablotach szkolnych, pracowniach przedmiotowych, gazetce szkolnej i lokalnej, stronie internetowej szkoły • rozwijanie zainteresowań czytelniczych. 	<p>Wychowawcy</p> <p>Nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne, nauczyciele świetlicy, biblioteki</p> <p>Wychowawcy klas, wszyscy nauczyciele</p> <p>Nauczyciel języka polskiego, bibliotekarz</p>	<p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p> <p>Cały rok</p>
2. Kształtowanie umiejętności poszukiwania informacji i poszerzania wiedzy	<p>Stwarzanie warunków do wszechstronnego rozwoju osobistego uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie pracowni komputerowej w trakcie procesów lekcyjnych i pozalekcyjnych • korzystanie z pracowni przedmiotowych • korzystanie z tablicy multimedialnej • wykorzystanie zasobów biblioteki szkolnej, multimediiów i Internetu • wykorzystanie platformy edukacyjnej 	<p>Wszyscy nauczyciele</p>	<p>Cały rok</p>

3. Rozwiązywanie problemów i trudnych sytuacji	<ul style="list-style-type: none"> • nabywanie postaw asertywnych, nauka stosownego używania słowa „nie” jako postawy, dzięki której możemy zachować swoją tożsamość i poczucie własnej wartości • nabywanie i rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów w grupie • rozwijanie umiejętności zachowania się w sytuacjach nietypowych/trudnych • nabywanie umiejętności akceptacji osób niepełnosprawnych, przedstawienie roli integracji • wskazywanie sposobów pomagania rówieśnikom 	Dyrektor szkoły, wychowawcy, samorząd uczniowski	Cały rok
4. Przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa w szkole i poza nią	<p>Kształtowanie umiejętności prawidłowego stosowania zasad bezpieczeństwa obowiązujących w klasie, szkole i środowisku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogadanki, warsztaty, prelekcje, zajęcia w terenie, próbne alarmy <p>Kształtowanie umiejętności prawidłowego reagowania w sytuacjach zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogadanki, warsztaty, prelekcje, lekcje w terenie, próbne alarmy <p>Nabywanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • udział w kursie pierwszej pomocy <p>Nabywanie umiejętności w obszarze edukacji komunikacyjnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udział w kursie na kartę rowerową, zdobycie karty rowerowej, spotkania z policją, zajęcia w terenie, gry symulacyjne 	Wychowawcy, pielęgniarka szkolna, nauczyciele wychowania fizycznego i zajęć technicznych	Cały rok
5. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspomagającymi szkołę	<p>Kształtowanie integralnych działań wychowawczych szkoły i rodziny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zebrania z rodzicami • współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych, szkolnych i środowiskowych 	Wychowawcy, dyrektor szkoły	Cały rok

	<p>Wzmacnianie prawidłowego rozwoju intelektualnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie opieki i pomocy materialnej dla potrzebujących uczniów • współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, ośrodkiem pomocy społecznej 		
6. Dbamy o środowisko naturalne	<p>Rozbudzanie potrzeby ochrony środowiska naturalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowanie edukacji ekologicznej • wycieczki • udział w akcji „Sprzątanie Świata” 	Wszyscy nauczyciele, nauczyciel przyrody	Cały rok
7. Dbamy o zdrowie	<p>Diagnozowanie swoich potrzeb, nawyków i kształtowanie umiejętności określania ich wpływu na zdrowie. Promowanie wartości zdrowego stylu życia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogadanki, dyskusje • spotkania z pielęgniarką • wdrażanie do realizacji zadań programu profilaktyki <p>Doskonalenie sprawności fizycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • udział w zajęciach pozalekcyjnych • udział w zawodach sportowych <p>Aktywne spędzanie wolnego czasu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wycieczki • artykuły prasowe i gazetki klasowe <p>Współpraca z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zebrania, wspólne wycieczki i uroczystości szkolne <p>Kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pogadanki, lekcje z wychowawcą <p>Zwiększenie kompetencji nauczycieli oraz rodziców w zakresie zdrowego żywienia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pogadanki, warsztaty, szkolenia, literatura fachowa 	<p>Wszyscy nauczyciele</p> <p>Nauczyciel wychowania fizycznego</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Dyrektor szkoły, wszyscy nauczyciele</p>	Cały rok

8.Edukacja rodziców	<p>Poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty, szkolenia, literatura fachowa 	Dyrektor szkoły, wszyscy nauczyciele, zaproszeni goście	Cały rok
9.Edukacja nauczycieli	<p>Doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty, szkolenia, literatura fachowa, rady szkoleniowe 	Dyrektor szkoły, wszyscy nauczyciele, zaproszeni goście	Cały rok

DZIAŁAÑOŚĆ WYCHOWAWCZA

Zadania do realizacji	Cele i realizacja	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1. Umiejętność pracy w zespole	<ul style="list-style-type: none"> • udział uczniów w zawodach sportowych, konkursach przedmiotowych, tematycznych, interdyscyplinarnych, artystycznych, projektach edukacyjnych • działania samorządu uczniowskiego, imprezy, uroczystości 	<p>Nauczyciele przedmiotowi, opiekunowie kół zainteresowań, opiekunowie projektów</p> <p>Opiekun samorządu</p>	Cały rok
2. Umiejętności komunikacji międzyludzkiej	<ul style="list-style-type: none"> • nabywanie nawyków kulturalnego zachowania się w towarzystwie oraz umiejętności prowadzenia rozmowy • kształtowanie zdolności rozwiązywania konfliktów • nabywanie zasad właściwej komunikacji • kształtowanie umiejętności aktywnego i empatycznego słuchania innych 	Wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi	Cały rok

3. Kształtowanie kultury języka	<ul style="list-style-type: none"> • utrwalanie zasad poprawnego posługiwania się językiem w mowie i piśmie • udział w konkursach literackich, recytatorskich, ortograficznych, czytelniczych, lekcje biblioteczne • wyjścia do kina, teatru, muzeum, centrów nauki, domów kultury 	Wychowawcy, nauczyciel języka polskiego, bibliotekarz	Cały rok
4. Kształtowanie u ucznia postawy przynależności do środowiska szkolnego, lokalnego, narodowego i europejskiego	<p>Zapoznanie z sylwetką patrona szkoły, hymnem szkolnym, sztandarem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • akademia z okazji dnia patrona szkoły • pogadanki, dyskusje • nauka hymnu <p>Współdziałanie w organizacji i udział w uroczystościach szkolnych, lokalnych i państwowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie apeli, akademii • organizowanie imprez szkolnych <p>Aktywna praca samorządu uczniowskiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizacja wyborów przedstawicieli samorządu, opiekuna samorządu, • inicjowanie i udział w akcjach charytatywnych • organizacja konkursów i wydarzeń szkolnych • tworzenie gazetki ściennej <p>Kultywowanie tradycji i obyczajów szkolnych lokalnych i kształtowanie postaw patriotycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauka oraz przypominanie hymnu państwowego • udział i pomoc w organizacji spotkań wigilijnych, wielkanocnych • uczestnictwo w obchodach świąt państwowych, np. Święta Niepodległości, Rocznica Konstytucji 3 Maja 	Wychowawcy, nauczyciel muzyki, nauczyciel języka polskiego, historii, samorząd uczniowski	Cały rok

	<p>Poznanie symboli narodowych i kształtowanie nawyku okazywania im szacunku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udział w apelach i uroczystościach szkolnych, • organizowanie wycieczek do miejsc pamięci narodowej <p>Zapoznanie z prawami i obowiązkami ucznia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie ze statutem • zapoznanie z wewnątrzszkolnymi zasadami oceniania • zapoznanie z regulaminami i procedurami • zapoznanie z programem wychowawczym i profilaktyki 		
5. Kształtowanie w uczniach tolerancji	<ul style="list-style-type: none"> • symulowanie sytuacji sprzyjających kształtowaniu sposobów kulturalnego wyrażania własnego zdania, uważnego słuchania innych • poznanie kultur, religii, tradycji innych narodów 	Wychowawcy	Cały rok
6. Ukierunkowanie uczuć i emocji	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie umiejętności okazywania własnych uczuć i emocji • nauka kontroli własnych emocji • umiejętność budowania właściwych relacji z rówieśnikami i otoczeniem • zdobywanie umiejętności radzenia sobie ze stresem 	Nauczyciele, spotkania z psychologiem, pedagogiem, zajęcia psychoedukacyjne, dramy, spotkania okolicznościowe z członkami rodzin	Cały rok
7. Dbamy o zdrowie	<p>Kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogadanki, tematyka godzin wychowawczych, lekcji religii, lekcji W-F-u 	Dyrektor szkoły, nauczyciele	Cały rok
8. Współpraca z rodzicami i instytucjami wspomagającymi szkołę	<p>Kształtowanie integralnych działań wychowawczych szkoły i rodziny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zebrania z rodzicami • współpraca z rodzicami w organizowaniu imprez klasowych i szkolnych <p>Wzmacnianie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenie opieki i pomocy materialnej dla potrzebujących uczniów • współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, ośrodkiem pomocy społecznej 	Dyrektor szkoły, nauczyciele	Cały rok

9. Wolontariat	<p>Rozwijanie i wspieranie działalności wolontarystycznej oraz zaangażowania w działalność podmiotów, np. opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akcje charytatywne, współpraca z Urzędem Gminy, działalność Samorządu Uczniowskiego, PCK, SKO 	Dyrektor szkoły, nauczyciele, Samorząd uczniowski. PCK, SKO	Cały rok
10. Edukacja nauczycieli	<p>Wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców</p> <ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty, szkolenia, literatura fachowa <p>Doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Warsztaty, szkolenia, literatura fachowa 	Dyrektor szkoły, nauczyciele	Cały rok
11. Edukacja rodziców	<p>Wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców lub opiekunów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zebrania z rodzicami, pogadanki, szkolenia, literatura fachowa 	Dyrektor szkoły, nauczyciele	Cały rok

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

L p	Zadanie do realizacji	Sposób realizacji	Odpowiedzialni	Terminy
1.	Dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.	Prelekcje, warsztaty, spotkania ze specjalistami	Wszyscy nauczyciele	Cały rok
2.	Udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków i substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.	Adresy poradni, numery telefonów zaufania, adresy najbliższych ośrodków specjalistycznych w zakresie leczenia uzależnień	Wszyscy nauczyciele	Cały rok
3.	Informowanie uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.	Podanie podczas zebrań	Wszyscy nauczyciele	Cały rok

Monitoring i ewaluacja

Monitoring programu wychowawczego prowadzony jest na bieżąco przez dyrektora szkoły, wychowawców klasowych. Poddawany jest systematycznej ewaluacji i modyfikowany zgodnie z zaistniałymi sytuacjami, ma charakter otwarty. Ewaluacja programu dokonywana będzie na zakończenie każdego roku szkolnego. Bieżący monitoring i roczna ewaluacja pozwala na określenie mocnych i słabych stron podjętych oddziaływań wychowawczych.

Narzędzia monitorujące: obserwacja zachowań uczniów, aktywności, dyskusje z uczniami i z rodzicami, analiza wytworów uczniów, dokumentów szkolnych, wywiady z nauczycielami i innymi pracownikami szkoły.

Narzędzia ewaluacyjne: informacje udzielane przez nauczycieli, uczniów i rodziców, sprawozdania wychowawców z realizacji planów wychowawczo-profilaktycznych, informacje zebrane podczas spotkań z rodzicami, informacje dotyczące współpracy z instytucjami wspomagającymi, sprawozdania opiekunów kółek i przewodniczących zespołów, ankiety dla uczniów, ankiety dla rodziców, wywiad (dyrektor szkoły, rada rodziców) obserwacja i ocena zachowań.